

muzejní



TRŮJLÍSTEK

ČASOPIS MUZEA V BRUNTÁLE

1/2023



HRAD SOVINEC

PF 2023

Milí čtenáři, milí návštěvníci,

skončilo pro řadu z lidí nejkrásnější období v roce a plynule jsme vstoupili do roku nového. Pro některé z nás byly Vánoce o klidu a setkávání se s nejbližšími, pro jiné náročný finiš, kdy bylo třeba dotáhnout vše, co se během roku nestihlo. Někteří tyto svátky zcela ignorovali a před kaprem s bramborovým salátem upřednostnili třeba mořské ryby při poznávání exotických destinací. Ať patříte do kterékoliv skupiny pak doufám, že jste si advent prostě a jednoduše užili dle svých představ a přání.

Vstup do nového roku se často pojí s řadou změn a předsevzetí. Co Vy, dali jste si nějaké?

My v muzeu víme, že nás čeká rok velice náročný, kdy by měla být započata rekonstrukce bruntálského zámku, možná i samotná stavba nového deponiáře. Náš zámek se postupně dočká nové střechy, oken, fasády, k určitým změnám dojde i v interiérech. Nejinak tomu bude i na hradě Sovinci, kde budeme budovat novou čističku odpadních vod. Neopomíjíme ani kosárnu v Karlovicích, kde chceme rozšířit stávající expozici o velký model hamru. Ano, plány jsou to opravdu velkolepé. Naštěstí nás v nich plně podporuje i náš zřizovatel Moravskoslezský kraj, který nejenže zajišťuje financování takto rozsáhlých aktivit, ale působí např. i v roli mentora pro řadu projektů.

I přes rozsáhlé stavební plány pro Vás v tomto roce připravujeme řadu kulturních akcí, výstav, edukačních programů, přednášek atd. O všech budete postupně informováni, ať už prostřednictvím tohoto magazínu, našeho webu, vývěsek, či zcela nových profilů na sociálních sítích, které pro Vás v těchto dnech spouštíme.

Co dodat na závěr? Snad jen držte nám palce ...

Za celé Muzeum v Bruntále Vám přeji zdraví, štěstí a pohodu v roce 2023!

Emma Havelková
ředitelka Muzea v Bruntále

POZVÁNKA



9. 2. 2023 v 16:00 Záhady hlavolamů

Vernisáž výstavy Záhady hlavolamů. Výstava je určená pro všechny bez rozdílů věku, kteří rádi "potrápí" své mozkové závity při řešení hlavolamů, hádanek a rébusů. Nebude chybět slavná Rubikova kostka, ani v Česku neznámější hlavolam – ježek v kleci. Některé z hlavolamů si návštěvníci budou moci vyzkoušet. Výstava potrvá do 28. 5. 2023.

Do 26. 2. 2023 Lubomír Pavelčák – fotografie

V zámecké kapli se se svou výstavou fotografií prezentuje pan Lubomír Pavelčák ze sdružení SONS. Říká si Lichoočko a fotoaparát má jako druhé oko, kterým vidí svět i přes zrakovou vadu.

13. 3. – 30. 8. 2023 Karel SCHARA

Malá ochutnávka velké výstavy chystané na rok 2025. Karel Schara byl fotograf, architekt a malíř, ale také cestovatel a dobrodruh. Pocházel z Hrušova (dnes součást Ostravy). Na konci 20. let 20. století odešel do Indie a po 2. světové válce se usadil v australském Sydney.



Do 19. 3. 2023 „STOPA – vyřeš zločin“

Staňte se detektivem a vyřešte zločin! Unikátní interaktivní výstava věnovaná vědeckým metodám v kriminalistice. Čeká na vás fiktivní kriminální případ, který budete moci sami rozluštit a odhalit pachatele. Během řešení se neotřelou a zábavnou formou seznámíte s moderními metodami vyšetřování.

(Jana Lesáková)

Akce

14. 2. 2023 Valentýn

Na tento svátek všech zamilovaných jsou připraveny zajímavé prohlídky zámecké expozice. Naše průvodkyně vás seznámí se zajímavostmi týkajícími se tohoto svátku a provedou vás tematicky vyzdobenou expozicí.

8. 3. 2023 Radost na zámku

Již třetí ročník kulturní akce konané na zámku v Bruntále. V rámci Mezinárodního dne žen vystoupí zpěvák Martin Maxa. Akce se bude konat v hlavním sále sala terreny pod záštitou Jana Krkošky, náměstka hejtmana Moravskoslezského kraje a organizuje ji Feminine s.r.o., Muzeum v Bruntále a Ing. Marcela Rotter.

(Petra Hanusová)

Výročí v roce 2023

- **60 let** **5. 1. 1963**
- první muzejní expozice v bruntálském zámku
- **90 let** **1933**
- bruntálský podnikatel Franz Brauner začal vyrábět motokolo zn. EFBE
- **110 let** **1913**
- vystavěna nová budova Gymnázia v Bruntále
- **120 let** **12. 2. 1903**
- císařským rozhodnutím nově zřízeno bruntálské gymnázium
- **200 let** **1823**
- zbourána Krnovská brána – zahájeno bourání hradeb
- **800 let** **1223**
- vydána Uničovská listina (1. zmínka o Bruntále)
(Igor Hornišer)

Výstava „Dáma prostovlasá nevychází“



V lednu 2023 budou mít návštěvníci muzea poslední příležitost prohlédnout si výstavu věnovanou módě dámských pokrývek hlavy. Jsou na ní vystaveny historické dámské klobouky a čepce z 19. a první poloviny 20. století. Doplněny jsou o několik unikátních kojeneckých čepčků ke křtu a zajímavým tzv. psotníkovým čepčkem.

Ten měl kojence chránit před „psotníkem“ – tedy horečnatým onemocněním provázeným křečemi, které se v minulosti podílelo na vysokém procentu úmrtnosti dětí v kojeneckém věku.

Téměř veškeré exponáty, až na několik kusů, pocházejí ze Sbírký Muzea v Bruntále. Muzeum se na tuto výstavu připravovalo několik posledních let a od roku 2017 postupně nechávalo u externích odborníků na textil tyto pokrývky hlavy restaurovat nebo je opravovalo vlastními silami v muzejní konzervátorské dílně. Výsledkem je zajímavá výstava představující různé typy dámských pokrývek hlavy. Návštěvnice si mohou na vlastní hlavě vyzkoušet 2 repliky vystavených krajkových čepců.

Výstava potrvá do 29. 1. 2023.

(Květoslava Málková)

PUBLIKACE

Kalendář 2023

Z tiskárny k nám před Vánoce dorazil nástěnný kalendář na rok 2023. Těšit se můžete na 12 krásných fotografií z hradu Sovince jejichž autorem je muzejní fotograf a dokumentátor Viktor Čapka. Hrad Sovinec je zde zachycen nejen v různých časových obdobích, ale také z různých pohledů, které návštěvníci hradu ne vždy vidí.

Poslední kusy zakoupíte v prodejně na zámku v Bruntále za 199 Kč.
(Petra Hanusová)



PŘEDSTAVUJEME SOVINEC

Hrad Sovinec na skalnatém výběžku v horském údolí Sovinecké vrchoviny, asi 13 km jižně od Rýmařova, je nejrozsáhlejším hradním komplexem v Nížkém Jeseníku. V průběhu jeho téměř sedmisetleté historie se střídala období slávy i úpadku – sídlili zde příslušníci významných šlechtických rodů, byl pevností německých rytířů, správním centrem rozsáhlého panství, střediskem vzdělávání i zajateckým táborem – a dvakrát hrozilo, že se stane pouhou ruinou.



Hrad byl založen mezi léty 1329–1332 bratry Pavlem a Vokem, kteří z něj učinili své rodové sídlo a začali se proto psát „ze Sovince“. Jejich hrad byl nevelký – na vrcholu skaliska postavili válcovou útočištnou věž, východně od ní palác a oba objekty obehnali obvodovou hradbou. Hrad pravděpodobně již v posledních desetiletích 14. století rozšířil Pavlův syn Pavlík o nové předhradí v prostorách nynějšího 4. hradního nádvoří. V průběhu 15. století vznikl v místech nynějšího 5. nádvoří hospodářský dvůr. Páni ze Sovince hrad lépe opevnili i proto, že se aktivně zapojili do všech válečných konfliktů své doby – Pavlík se na sklonku 14. století zúčastnil tzv. markraběcích válek na Moravě, v 15. století jeho synové, zejména Petr, Pavel a Vok, bojovali v husitských válkách a v česko-uherských válkách válčili jeho vnukové Jaroslav a Zikmund. V té době již byli vlastníky rozsáhlého panství, které kolem hradu vytvořili jak koupěmi, tak zejména zcizením majetku olomouckých biskupů. Jan Heralt z Kunštátu, který hrad získal kolem roku 1480, jej v roce 1490 prodal Janovi Pňovskému ze Sovince z vedlejší větve rodu. Za Jana Pňovského a pravděpodobně i za jeho synů Voka a Heralta proběhly na hradě řadu let trvající stavební úpravy, které vtiskly objektu pozdně gotický charakter. Byla přestavěna hlavní věž, na jižní straně nynějšího 5. nádvoří byl postaven nový palác, vznikla nová předhradí v místech nynějšího 3. a 6. nádvoří. Páni z Boskovic, kteří hrad roku 1543 odkoupili od zadluženého Ješka Pňovského, vybudovali na 5. nádvoří renesanční severní palác a přestavěli palác jižní.

Mnohem rozsáhlejší stavební úpravy na hradě prováděl Vavřinec Eder ze Štiavnice, vlastnící hrad v letech 1576–1590. Připomínají ho vedle budovy purkrabství a 3. hradní brány zejména mohutná polygonální dělová bašta (Remter), opevnění výběžku nad údolím, zvané Kočičí hlava, a předsunutá osmiboká bateriová věž (spodní část dnešní věže kostela). Vavřincův zeť Jan Kobylka z Kobylího byl po bitvě na Bílé hoře jako účastník protihabsburského stavovského povstání nucen v roce 1623 prodat hrad s panstvím řádu německých rytířů. Řádoví rytíři hrad ve 30. letech 17. století proměnili v raněbarokní bastionovou pevnost; roku 1643 se ho zmocnili po úporných bojích Švédové.

Po třicetileté válce hrad pozbyl své postavení pevnosti a po přenesení vrchnostenských úřadů do zámku v Dolní Dlouhé Loučce byl od roku 1811 rozprodáván jako zdroj stavebního materiálu. Před naprostou destrukcí ho zachránil velmistr německých rytířů Maxmilián Josef Rakouský-Este (1835–1863), který zahájil jeho obnovu. Před hradem vystavěl kostel sv. Augustina, na 6. nádvoří nejmladší hradní objekt, sloužící původně řádovému semináři, v letech 1867–1896 Moravskoslezské lesnické školy. Počátkem 20. století velmistr řádu Evžen Rakouský (1894–1923) hrad upravil pro letní pobyty velmistra a členů řádu. V letech 2. světové války hrad využívaly říšskoněmecké instituce; v letech 1940–1942 zde Wehrmacht věznil francouzské důstojníky. V prvních květnových dnech roku 1945 hrad vyhořel. Obnova hradu byla fakticky zahájena po roce 1965, kdy hrad přešel pod správu bruntálského muzea; rekonstrukce objektu nabyla výrazně na intenzitě od roku 2003, kdy Sovinec získal Moravskoslezský kraj.

Na hradě je v současnosti řada expozic, proslulé jsou sezónní výstavy moderního výtvarného umění. Jeho starou slávu připomínají členové skupin vojenské historie, divadelníci, kejklíři, tanečníci a tanečnice, sokolníci, jarmarečníci a řemeslníci, kteří svým uměním návštěvníkům přibližují atmosféru tak trochu romantické minulosti.



Těšíme se na vaši návštěvu!

(Tomáš Niesner)

Rozhovor s kastelánem hradu Sovince Bc. Michalem Koutným.

1. Michale, na Sovinci už děláš kastelána skoro 7 let. Jak se člověk stane kastelánem?

Adept na kastelána musí mít samozřejmě patřičné vzdělání, ideálně v oborech jako je historie, dějiny umění, muzeologie nebo památková péče. Důležitý je i řidičský průkaz, většinou člověk musí počítat s bydlením na hradě. A pak už jen stačí se přihlásit do výběrového řízení a mít trochu toho příslovečného štěstíčka.

2. Byla to Tvá práce snů? Jak moc se lišila Tvá původní představa od skutečnosti?

Práce snů to pro mne byla. Už od svých 16 let jsem pracoval jako průvodce na hradě Helfštýně, takže jsem měl docela jasnou představu o tom, co ta práce obnáší. Vlastně tam jsem si uvědomil, že právě taková práce by mě bavila a naplňovala. Ale i tak – té papírové administrativy je přece jen trochu víc, než jsem si představoval.

3. Bydlíš na hradě. Je to tak romantické, jak si všichni myslí?

Určitě, celé první tři noci (smích). Pak přijde vystřízlivění – v zimě zima, sníh na šesti nádvořích a jsme na něj s panem údržbářem sami, nejbližší signál pro mobilní telefon skoro na věži a takových praktických detailů by se našlo víc. Ale i přesto musím uznat, že bydlení na hradě má své neopakovatelné kouzlo. Když se zavřou brány za posledním návštěvníkem, můžu si genius loci vychutnávat nerušeně.

4. Nezasvěcené určitě bude zajímat, co dělá kastelán mimo sezónu?

Po ukončení sezóny je třeba hrad a expozice zazimovat, na jaře se musí vše znovu připravit na otevření a pro návštěvníky. Kromě toho ve spolupráci s ostatními kolegy připravujeme novou sezónu, vymýšlíme nové akce, provádí se různé opravy, které nelze dělat za běžného provozu. V neposlední řadě si můžu užít zaslouženou dovolenou.

5. To mi nahrává na další otázku – jak snášíš zimní samotu, když je hrad zavřený?

Nejsem tu úplně sám, už jsem zmiňoval například pana údržbáře, který také pracuje po celý rok. Musím ovšem přiznat, že po rušné letní sezóně je samota vítanou změnou. Kromě toho i mimo sezónu je na hradě spousta práce, takže vlastně ani nemám příležitost připadat si jako poustevník. A taky nesmím zapomenout na svou věrnou psí společnici fenku Čertu.



6. Co nového návštěvníkům chystáte na další sezónu?

Za tuto otázku jsem rád – v roce 2023 je to 380 let od obléhání hradu Švédy a my k tomuto výročí připravujeme několik speciálních akcí zaměřených právě na toto významné období historie hradu. Sezónu zahájíme 1. 4. 2023 akcí s názvem První salva, jejíž součástí budou netradiční prohlídky s živými vstupy, hranými scénkami z období třicetileté války. Od 1. 8. do 4. 8. budou moci návštěvníci v rámci komentovaných prohlídek navštívit živé vojenské ležení z dob třicetileté války, které Švédové rozbijí na Vilémově a Jánském bastionu a nabídnou návštěvníkům mimo jiné ukázky výcviku mušketýrů, dobového ranhojičství nebo odborné přednášky na téma vojenství za třicetileté války. Na tuto akci se obzvláště těším, myslím, že bude docela mimořádná.

Také nesmíme zapomenout na již tradiční akci Poslední vzdor – rekonstrukci bitvy o Sovinec z roku 1643, která se bude konat první srpnový víkend a vždy přiláká spoustu návštěvníků.

7. Je třicetiletá válka jedním z Tvých oblíbených období?

Ano, rozhodně patří k mým oblíbeným, ale mám rád vlastně vše od gotiky až po baroko. Ale kdybych si měl vybrat jen jedno z nich, skutečně by to bylo baroko, a zvláště třicetiletá válka. Velmi mne přitahuje historie vojenství, zbraně, obléhání, v tom jsem asi jako většina chlapů.

8. Která historická postava patří k Tvým oblíbeným? Čím Tě oslovuje?

Mezi mé oblíbené postavy patří císař Karel IV. pro jeho obecný rozhled a vzdělanost, a švédský generál a vojevůdce Lennart Torstenson. pro jeho vojenskou genialitu.

Děkuji za rozhovor a přeji Ti mnoho dalších úspěšných sezon.
(Pavčina Ullmannová)

OHLÉDNUTÍ



Archeologický den

O víkendu 15. 10. 2022 se na zámku v Bruntále uskutečnil již druhým rokem Archeologický den, tentokrát na téma HLÍNA. Malí i velcí návštěvníci si mohli vyzkoušet výrobu keramiky na hrnčířském kruhu, ochutnat středověké pochoutky, či se na pár minut stát malým konzervátorem. Po celou dobu akce bylo připraveno několik zajímavých přednášek, které upoutaly především větší návštěvníky. Všichni si pak od 17 h mohli odpočinout v sala terreně a podívat se na pohádku *O 3 princeznách a 3hlavém drakovi*, které si pro ně připravilo Těšínské divadlo. Děkujeme a příští rok se na Vás budeme těšit zase pod zámeckou věží.

(Nikola Šuhejová)

Halloween

Naše krásná zámecká strašidla vás s děsivým nadšením nechala vejít do svého každodenního života (s příslibem, že nikomu neublíží a nikoho si neodvedou). Sličné průvodkyně provedly odvážné návštěvníky potemnělými komnatami za zvuku kvílení, nařikání, zpěvu, bouchání dveří a jiných nadpřirozených jevů. Mohli jste potkat Bílou paní korzující nejenom po arkádách, čarodějnici, která vám přiblížila svoji práci, Čachtickou paní, uklízečku, upírku, Šedou paní, kuchaře, který připravil dobrotu nevidané chuti či ztrápenou duši Gisal. A na konci si vás odvedla smrt s malou pomocnicí. Nádvoří a sklep pak byli plné her a bubáků z blízkého okolí.

(Lenka Crlíková)



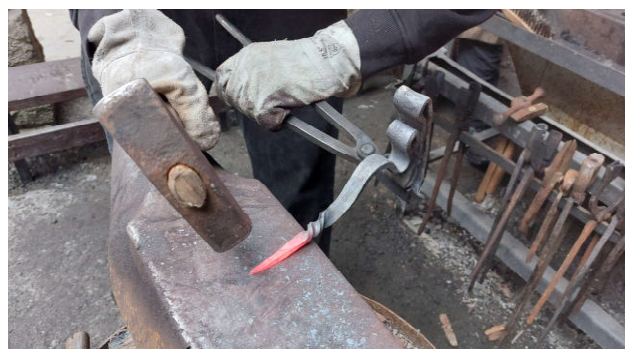
Vánoce na hradě Sovinci

Od 26. do 30. prosince probíhaly na hradě Sovinci vánoční prohlídky.



Návštěvníci měli možnost zažít jedinečnou zimní atmosféru v historickém prostředí hradu. Během netradičních prohlídek se seznámili s historií knihtisku, provozem mincovní dílny i s prací kováře. To, že se jednalo o úspěšnou akci, dokazuje i to, že byl na hradě překonán rekord návštěvnosti 60 000 osob. Tímto děkujeme návštěvníkům za jejich přízeň a těšíme se na akce v roce 2023.

(Petra Hanusová)



PŘÍRODOVĚDNÉ OKÉNKO

Endemity u nás

3. díl

Z minulých vydání Trojlísteku už víme, že endemit je druh, který vznikl a je rozšířen pouze na jediném místě. Z pětičes jesenických endemitů jsme se seznámili s lipnicí jesenickou a zvonkem jesenickým. V tomto čísle si představíme dalšího krasavce z jesenických endemitů.

Hvozdík kartouzek sudetský

Vytrvalá rostlina je vysoká 15–25 cm. Přímá, nevětvená lodyha je čtyřhranná. Netvoří trsy.

Tenké, čárkovité listy jsou zašpičatělé a lysé. Světle růžové květy jsou poměrně velké, jednotlivé korunní lístky na konci nepravidelně zubaté. Kvete v červenci a srpnu.

Vyskytuje se pouze ve Velké Kotlině v Hrubém Jeseníku, přibližně ve výškách 1200–1300 m n. m. Roste na slunných skalnatých svazích. Vyhovují mu mělké, vysychavé a kamenité půdy.

Prozatím poměrně stabilní populace hvozdíku sudetského čítá asi jen 150 jedinců. Vážné ohrožení může představovat přemnožená vysoká zvěř.

Celá lokalita výskytu je navíc chráněna v rámci NPR Praděd a je nepřístupná veřejnosti.

(Iveta Svobodová, foto V. Kalníková)



RŮZNÉ

Příměstský tábor

„MALÝ MUZEJNÍK“

I. turnus 10. 7. – 14. 7. 2023

II. turnus 28. 8. – 1. 9. 2023

Pro děti od 7 do 11 let

VEDOUCÍ: Bc. Jana Lesáková
MÍSTO: Muzeum v Bruntále, klubovna
CENA: 1500 Kč
KONTAKT: Bc. Jana Lesáková, j.lesakova@mubr.cz,
554 709 153, 736 151 974

PŘEDNÁŠKY V MUZEU

Muzeum pro seniory

9. a 12. 1. 2023 od 9:00 Historie hradu Sovince

Posluchači se dozví nejen o historii, ale i další zajímavosti o hradu Sovinci. Přednášející PhDr. Tomáš Niesner

13. a 16. 2. 2023 od 9:00 Detektoring jako volnočasová aktivita. Přednáška na téma, které ve světě archeologie vzbuzuje mnoho emocí. Proč tomu tak je, a proč je detektoring nelegální aktivita? Pokud Vás toto téma zajímá, určitě nezapomeňte dorazit.

Přednášející Mgr. Nikola Šuhejová

13. a 16. 3. 2023 od 9:00 Záhady hlavolamů

Přednáška k aktuální výstavě.

Přednáška pro veřejnost

23. 2. 2023 od 15:00 Historie hradu Sovince

Posluchači se dozví nejen o historii, ale i další zajímavosti o hradu Sovinci. Přednášející PhDr. Tomáš Niesner

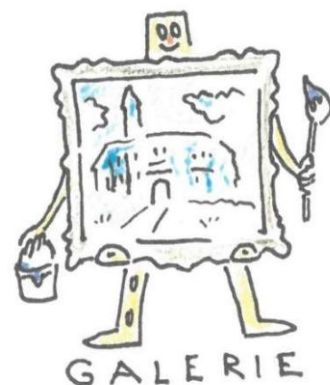
TVOŘENÍ PRO VEŘEJNOST

23. 3. 2023 Velikonoční tvoření – ve tvořivých dílničkách v muzejní klubovně si zájemci vytvoří zajímavé velikonoční ozdoby.

Do začátku

Zas nový rok, zas týdnů řada.
Dny poodhalí neznámé.
Tři sta šedesát pět jich spřádá,
co skrytého v nich poznáme.

Muzejník vítá návštěvníka.
Výstava střídá výstavu.
Trojlístek hravě připomíná,
ať nehážem je za hlavu.



GALEIE

(Igor Hornišer)

PROGRAM MUZEJA V BRUNTÁLE NA LEDEN–BŘEZEN 2023

MUZEUM V BRUNTÁLE

VÝSTAVY

Do 29. 1. 2023 – DÁMA PROSTOVLASÁ NEVYCHÁZÍ

Výstava představuje dámské pokrývky hlavy užívané především v městském prostředí od 2. poloviny 19. století do 1. poloviny 20. století.

Do 26. 2. 2023 – LUBOMÍR PAVELČÁK – FOTOGRAFIE

V zámecké kapli vystavuje fotograf Lubomír Pavelčák ze sdružení SONS. Říká si Lichoočko a fotoaparát má jako druhé oko, kterým vidí svět i přes zrakovou vadu.

DO 26. 3. 2023 – STOPA: VYŘEŠ ZLOČIN

Staň se detektivem a vyřeš zločin! Unikátní interaktivní výstava věnovaná vědeckým metodám v kriminalistice. Na návštěvníky čeká fiktivní kriminální případ, který budou moci sami vyřešit a odhalit pachatele.

9. 2. – 28. 5. 2023 – ZÁHADY HLAVOLAMŮ

Výstava je určená pro všechny bez rozdílu věku, kteří rádi "potrápí" své mozkové závity při řešení hlavolamů či hádanek a rébusů. Nebude chybět slavná Rubikova kostka, ani v Česku nejznámější hlavolam – Ježek v kleci. Některé z hlavolamů si návštěvníci budou moci vyzkoušet složit.

13. 3. – 30. 8. 2023 – KAREL SCHARA

Malá ochutnávka velké výstavy chystané na rok 2025. Karel Schara byl fotograf, architekt a malíř, ale také cestovatel a dobrodruh. Pocházel z Hrušova (dnes součást Ostravy). Na konci 20. let 20. století odešel do Indie a po 2. světové válce se usadil v australském Sydney.

AKCE NA ZÁMKU

14. 2. 2023 – VALENTÝN

Na tento svátek všech zamilovaných jsou připraveny zajímavé prohlídky zámecké expozice. Naše průvodkyně vás seznámí se zajímavostmi týkajícími se tohoto svátku a provedou vás tematicky vyzdobenou expozicí.

8. 3. 2023 – RADOST NA ZÁMKU

Již třetí ročník kulturní akce konané na zámku v Bruntále. V rámci Mezinárodního dne žen vystoupí zpěvák Martin Maxa. Akce se bude konat v hlavním sále sala terreny pod záštitou Jana Krkošky, náměstka hejtmána Moravsko-slezského kraje a organizuje ji Feminine s.r.o., Muzeum v Bruntále a Ing. Marcela Rotter.

1. 4. 2023 – VELIKONOČNÍ JARMARK

Tradiční předvelikonoční akce spojená s prodejem velikonočního zboží a dalším doprovodným programem.

SLEDUJTE NAŠE NOVÉ FACEBOOKOVÉ STRÁNKY

@muzeumbruntal



@zamekvbruntale



MUZEJNÍ TROJLÍSTEK – čtvrtletník Muzea v Bruntále

Vydává: Muzeum v Bruntále, příspěvková organizace, Zámecké náměstí 1/7, 792 01 Bruntál, IČ 00095354, www.muabr.cz, e-mail: info@muabr.cz, tel.: 554 717 947. Redakce: Bc. J. Lesáková, V. Čapka, Mgr. P. Hanusová, Mgr. M. Balarinová, Mgr. N. Šuhejová. Kontakt: j.lesakova@muabr.cz, 736 151 974. Zdroj fotografií: Fotoarchiv Muzea v Bruntále (pokud není uvedeno jinak).

MK ČR E 24383, č. 1/23 vydáno v Bruntále 3. 1. 2023, ISSN 2788-0729